

дання доповнює іменний покажчик, де вказано номери певних бібліографічних описів.

Номерами, взятими в іменному покажчику в круглі дужки, позначені матеріали, присвячені певним особам чи їхнім працям.

Крім допоміжного іменного покажчика, вміщено "Покажчик назв міст, сіл, селищ і місцевостей", що зазначені у бібліографічному описі, та "Покажчик назв тематичних випусків альманаху "Хроніка-2000".

Завершує видання "Список скорочень", застосованих у бібліографічному описі чи анотації, але не передбачених державним стандартом (ДСТУ 3582—97).

УДК 02(477)(092)

Двадцятилітній ювілей діяльності недавно відзначила бібліограф-джерелознавець Лариса (Леся) Григорівна Рева. До цієї дати за участю Книжкової палати України випущено в світ біобібліографічний покажчик праць<sup>1</sup>, зміст якого становлять студії Лесі Реви, бібліографа-дослідника, джерелознавця. У них подано її бачення історичного процесу української писемності від початків до наших днів, розглянуто особистісні виміри національної літератури та книговидавничої справи через аналіз життєдіяльності її достойників.

Можливо те, що зростала Леся в оточенні людей, залюблених в історію України, її культуру і літературу, сприяло формуванню її чіткої життєвої позиції, усталеного світогляду, широти інтересів, художнього смаку. Діапазон наукових уподобань дослідниці — величезний. Однак, про що б вона не писала, наскрізна тема її творчості — духовність.

У своїх працях Л. Рева виступає на захист української мови, культури, літератури, уводить до наукового та громадського вжитку архівні матеріали, відкриває невідомі чи маловідомі або забуті факти історії української літератури, пропонує новітні шляхи аналізу творчості письменника.

Працюючи в Інституті біографічних досліджень Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, Леся Григорівна займається дослідженням життя та творчості українських митців, віддаючи перевагу (під впливом видатного медієвіста Олексі Мишанича) представникам давньої літератури та літератури XIX ст. Проте не обходить дослідниця і сучасних письменників, творчість яких імпонує їй ідеями патріотизму, вірності землі батьків, її віковичній історії, осудом національного нігілізму, тих, які в "заблокованій культурі не підлягли деформаціям, часто непоправним"<sup>2</sup>.

Статті Л. Реви виступають як форма взаємодії з досліджуванним предметом, де літературна панорама розгортається як певна система художнього мислення. Вона прагне унікати критичних штампів, говорити про складні речі ясно й дохідливо.

Леся Григорівна докладає багато зусиль до популяризації духовних скарбів українського народу, беручи участь в міжнародних (Росія, Білорусь, Словаччина, Литва, Польща) та всеукраїнських наукових конференціях.

Біобібліографічний покажчик включає доробок, створений дослідницею упродовж її двадцятирічної наукової роботи. Переглядаючи записи у покажчику (189 позицій, а це, враховуючи сьогоднішня, не повне їхнє число, оскільки дослідниця — у постійному науковому пошуку), можна впевнено сказати: 20 років творчості — це не вирок, а творче зростання. Перегорнемо сторінки біографії Лесі Григорівни.

<sup>1</sup> Лариса (Леся) Григорівна Рева : біобібліогр. покажч. / уклад. Рева Н. М. — К. : Кн. палата України, 2008. — 48 с.

<sup>2</sup> Костенко Л. Геній в умовах заблокованої культури / Ліна Костенко // Літ. Україна. — 1991. — 26 верес.

Покажчик адресується дослідникам різних галузей науки, зокрема філософії, історії, культурології, літературознавства, мистецтвознавства, журналістики, викладачам вищої школи, учителям, студентам і аспірантам, бібліотечним працівникам, усім читачам, котрі цікавляться розвитком науки і культури в Україні, маловідомим сторінкам історії нашого народу, проблемам сучасності.

*Євдокія Бабич,*  
заслужений працівник культури України

*Валентина Патока,*  
заслужений працівник культури України

**ВИЙШЛИ З ДРУКУ**

## **Відкриваючи нові грані непізнаного**

Народилася вона 7 серпня 1958 р. в м. Києві в родині службовців. 1975 р. закінчила Київську середню школу № 129. 1976—1982 — навчалася на вечірньому відділенні Київського державного університету імені Тараса Шевченка. 1975—1978 рр. працювала на посаді бібліографа у Бібліотеці імені КПРС (нині — Національна парламентська бібліотека України), 1978—1993 рр. — завідувач бібліотеки середньої школи № 129, яку, зазначимо, закінчила.

2 грудня 1992 р. Леся Григорівна захистила кандидатську дисертацію на кафедрі теорії літератури Київського державного університету імені Тараса Шевченка на тему "Платон Воронько. Особливості поезиї" (наук. керівник — академік, доктор філологічних наук, професор М. Дубина; опоненти — доктор філологічних наук, професор С. Крижанівський та кандидат філологічних наук, доцент Л. Сиротюк).

Більше п'ятнадцяти років Л. Рева працює науковим співробітником Інституту біографічних досліджень Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського НАН України. Досліджує українську літературну біографістику.

Систематичний покажчик праць Лариси Григорівни охоплює газетні та журнальні публікації, наукові статті, доповіді на наукових конференціях, бібліографічні посібники, рецензії, гасла до довідкових видань: Українського біографічного словника, Енциклопедії сучасної України, Енциклопедії історії України, Шевченківської енциклопедії, інформаційно-іміджевих та меморіальних альманахів.

Бібліографічні записи покажчика систематизовано у 22 тематичні розділи, у відповідності до наукових інтересів Лесі Реви. Тут подано бібліографічні описи праць з мовознавства, літературознавства, книгознавчі, бібліографознавчі, біографічні дослідження, наведено відомості про бібліографічні посібники, укладені дослідницею, вміщено її рецензії на наукові та бібліографічні видання. У межах розділів записи подано за алфавітом назв.

Довідковий апарат видання складається з іменного та хронологічного покажчиків праць.

До біобібліографічного покажчика включено також відгуки про творчість Лесі Реви — В. Коротеєвої, класного керівника майбутнього науковця — зі статтею "Чайка на ймення Лариса", В. Дончика, академіка НАНУ, головного редактора часопису "Слово і час" (1989—2000) і словом "Літературний джерелознавець", який, поцінуючи творчу співпрацю дослідниці з Інститутом літератури імені Тараса Шевченка НАН України, підкреслив: "У 90-х роках редакція журналу "Слово і час" усіляко прагнула, щоб часопис зосереджувався не лише на питаннях теорії та історії літератури, сучасного творчого процесу, а й систематично зазірав в інші, супровідні, і важливі, хоч і не пешені загальною увагою, галузі літературознавства. Виконувати цю місію нам допомагала з властивою їй ретельністю й пунктуальністю бібліограф-літературознавець Леся Рева. Її нау-

кові статті про фонди стародрукованої книги, каталог кирилических видань, інкунабули, археографічну комісію ВУАН, про віднайдені рідкісні чи невідомі матеріали тощо інформативно науково збагачували і прикрашали "СіЧ" (с. 8).

М. Костиця, доктор географічних наук, професор, президент Житомирського науково-краєзнавчого товариства дослідників Волині, у статті "У творчому горінні" висловив бажання і сподівання про подальшу співпрацю з науковцем. Він підкреслив, що "ювілей — це завжди привід для підбиття певних підсумків, звіт, насамперед перед собою, своїми батьками і колегами за певний проміжок часу", зазначаючи, що "фундаментальні дослідження Л. Реви написані з великою любов'ю до Волинського краю, відзначаються новизною" (с. 9).

На подальшу співпрацю, на благо книжкової культури України та Росії сподіваються і науковці Наукового центру досліджень історії книжкової культури Російської академії наук (РАН).

Директор Центру пам'яткознавства НАН України і УТОПІК, заслужений працівник культури України, доцент кафедри музеєзнавства і охорони пам'яток Київського національного університету культури і мистецтв О. Титова у статті, заголовком якої стали крилаті Франкові слова "Гаряче бажання — обійняти цілий круг людських інтересів", тепло говорить про співпрацю дослідниці з Центром пам'яткознавства, її участь у Всеукраїнських науково-практичних конференціях "Нові дослідження з пам'яток козацької доби в Україні", на яких дослідниця "простежує основні напрями творчості діячів української літератури з XI до XVIII ст. (с. 13).

О. Гончаренко, кандидат філологічних наук, доцент Криворізького державного педуніверситету, в статті "До пріоритетів духовності" підкреслила, що: "п. Леся є гідним продовжувачем традицій корифеїв вітчизняного літературознавства, чий пошук не обмежується рамками досліджуваної проблеми, а знаходить все нові грані непізнаного" (с. 14).

Д. Коваль, викладач кафедри класичних мов Українського католицького університету, доцент Національного медичного університету імені Данила Галицького (м. Львів) у статті "Гілочка мигдалевого дерева" відзначає невтомність дослідниці в її наукових пошуках: "поглянувши на список її наукових праць, просто дивуєшся, як Леся Григорівна встигає за один рік опублікувати по 9—11 статей, а це не просто статті, а щоразу глибокі наукові дослідження. Це ж як треба багато працювати, щоб збирати такі рясні врожаї!" (с. 16).

Кандидат історичних наук, науковий співробітник Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського НАН України Т. Якубова у статті "Про Лесю Реву" пише: "її доробок яскраво демонструє гуманітарний напрямок хвилі духовного Відродження, що почала відбуватися в Академії наук України після розпаду Радянського Союзу" (с. 17).

Видання адресується читачам, яких цікавлять питання розвитку української літератури, національної літературної біографістики та книгознавства.

**Ольга Устіннікова,**

*завідувач відділу наукової підготовки державних бібліографічних покажчиків Книжкової палати України*

## НА ДОПОМОГУ ВИДАВЦЮ-ПОЧАТКІВЦЮ



УДК 655.26

### *Редакційно-видавничий процес підготовки і випуску видання\**

#### *Редакційний етап*

##### *Технічне редагування*

На стадії розроблення дизайну книги технічному редактору (дизайнеру) слід продумати розміри ілюстративного матеріалу, а також спосіб його раціонального розміщення у книзі.

Існує два способи розміщення ілюстрацій. Перший — це "інтегрований дизайн", за яким ілюстрації розташовують безпосередньо в тексті і друкують на тому самому папері. Другий — це розміщення ілюстрацій окремо, коли вони можуть бути надруковані на іншому папері, зазвичай на глянцевому (художньому).

Деякі рекомендації щодо вибору одного з цих варіантів, а також детальний опис кожного з них наведено нижче. Однак насамперед слід знати, як здійснювати обрізування і розмітку ілюстрацій за розмірами, необхідними при їх відтворенні.

Підгонка розмірів ілюстрацій — це дві окремі операції, які виконують одночасно. Насамперед потрібно визначити ту частину оригіналу, яка має бути відтворена для одержання максимального ефекту від застосування ілюстрації, цей процес носить назву обрізування чи кадрування оригіналу. Вибрану частину узгоджують з площею, яка відводиться під ілюстрації в конкретній книзі, а потім роблять необхідні обчислювання для визначення остаточного розміру. Неможливо остаточно визначити частину оригіналу, поки не розраховано розмір, необхідний для розміщення ілюстрацій у книзі. Тому-то краще спочатку визначити ці остаточні роз-

міри і тільки потім підібрати ту частину оригіналу, яка б вписувалась в ці розміри, чи діяти іншим шляхом, коли пропорції робочих частин оригіналів будуть визначати остаточний розмір надрукованих у книзі ілюстрацій.

На практиці завжди доводиться шукати компромісне рішення. Для інтегрованого дизайну визначальною є "сітка" чи структурна розмітка сторінки, яка найчастіше має пріоритетне значення при визначенні площі під ілюстрації, особливо коли вони мають незручну форму.

Обрізування оригіналу необхідне для найкращого використання простору на сторінці. При окремому розміщенні ілюстрацій, коли одноманітна розмітка для кожної сторінки не настільки важлива, є значна кількість варіантів розміщення ілюстрацій.

Якщо технічний редактор працює з графічним зображенням, фотографією, кольоровим художнім зображенням та ін., доцільно покласти зверху, наприклад, кальку і виконувати розмітку на ній. Якщо оригінал напівпрозорий, краще використовувати прилад для просвічування, а позначки робити на зворотньому боці відбитка. При роботі з діапозитивом для одержання збільшеного розміру краще використовувати проектор або працювати зі збільшеним чорнобілим фотовідбитком.

Для підгонки розмірів шляхом обчислювання рекомендується виконати такі дії:

1. Знаючи загальні пропорції майбутнього надрукованого зображення (квадрат, прямокутник та ін.), потрібно визначити приблизно ту частину оригіналу, яку бажано було

\*Продовження. Початок див.: Вісн. Кн. палати. — 2008. — № 6. — С. 12—13; № 7. — С. 17—20; № 8. — С. 22—24; № 9. — С. 15—16; № 10. — С. 9—12; № 11. — С. 7—9; № 12. — С. 8—10; 2009 — № 1 — С. 18.